

לבריאות והצלחת

שמואל בן זכריה וקלרה אידל. מרים בת יהושע ומרתא

פתחיה בן יאיר וחנה. חגית בת שמואל ומרים

וילדיהם דרור הלל ואשר יש'

עודד בן שמואל ומרים. מעין בת אפרים ואורלי

וילדיהם ידידיה רננה שירה אמונה

רועי בן משה ושרה. תמר בת שמואל ומרים

לרפואת חיים שמואל בן סימה

לעילוי נשמת פרל בת רבקה ע"ה

לעילוי נשמת

אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

לעילוי נשמת

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

לתרומות והנצחות:

הורביץ. בנק פאגי (52). סניף 183. חשבון 654248

[לתרומה בפייפל](#)

עיבוד הכרמים הראויים לנסכים

שני דברים נאמרו במשנתנו לעניין עיבוד הכרמים הראויים להביא מהם ענבים לנסכים שבכך הענבים מושבחות יותר.

א. רגליות ולא מודלות.

כלומר לא ידלה את הגפנים על גבי כלונסאות ונסרים, אלא ישכבו על הקרקע לרגלי בני אדם.

ב. כרמים עבודים.

כלומר שחופרים בהם **שתי פעמים בשנה**. [ורב יוסף עשה כן בכרמו, והפיק ממנו יין, שהיה חזק פי שתיים מיינות אחרים, שלא עיבדו את הכרם אלא פעם אחד בשנה].

אופן איחסון היינות לנסכים

אין מכניסים אותם בכלים [=חצבים] גדולים, אלא **בחביות קטנות**, [והם כדים בינוניים של לוד], כי כשיהיו בכלים גדולים, ויסתפקו מהם, יהיו מתרוקנים, וכשהכלי ריק, היין הנותר בו מתקלקל.

ואין ממלאים את החבית עד פיה, אלא מעט פחות כדי שיהא ריח היין נודף.

ואין מניחים שתי חביות יחד, זו על זו, אלא אחת אחת.

כשמביאים יין מהחבית, אין מביאים לא מפיה, מפני שיש שם קמחים [=לובן היין כמין עובש].

ולא מתחתיתה, מפני שיש שם שמרים. אלא מהשליש האמצעי.

בדיקת הגזבר שלא יהיו קמחים ביין

יין שמעורב בו קמחים פסול לנסכים, שנאמר, "תְּמִימִם יְהִיו לְכֶם וְנִסְפִיָּהֶם", וכשמוציאים את היין מהחבית, הגזבר בודק שלא יצאו עמו קמחים, וכשרואה שהקמחים עומדים לצאת, מקיש בקנה, להודיע לשואב שיפסוק, אבל לא היה אומר בפיו דבר, כי כשם שהדיבור יפה לבשמים, כך הדיבור רע ליין.

מהיכן מביאים בהמות לקרבנות

תנו רבנן: אלים [בני שתי שנים] ממואב, כבשים [בני שנה אחת] מחברון, עגלים משרון, גוזלות [=תורים ובני יונה] מהר המלך.

לדעת רבי יהודה, מביאים כבשים שגבהן כרחבן [וי"ג שגביהם רחבים], כלומר שיהיו שמנים מאוד, שנאמר, "יִרְעָה מִקְנֶיךָ בַּיּוֹם הַהוּא כָּר [=כבש] נֶרְחָב"

"על חומתיך ירושלים הפקדתי שמרים [מלאכים] כל היום וכל הלילה תמיד לא יחשו המזכרים את ה' אל דמי לכם":

< כשהיתה ירושלים בבניינה, ובית המקדש בתוכה, היו אותם שומרים אומרים, "פי בחר ה' בציון אִוָּה לְמוֹשֵׁב לוֹ". [וכך עתידים לומר לעתיד לבוא]

< אבל בזמן החורבן, לדעת רבא בר שילא – כך אומרים אותם שומרים, "אתה תקום תרחם ציון פי עת לחננה פי בא מועד".

ולדעת רב נחמן בר יצחק – כך אומרים אותם שומרים, "בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס".

סליק פרק כל הקרבנות

פרק עשירי שתי מידות

מידות של יבש שהיו במקדש

במקדש היו כלים בשנים [או שלושה] גדלים שונים, שהיו עשויים לצורך מדידת הסולת למנחות, והם היו נקראים מידות היבש, כי הסולת שהיא התבואה, נחשבת כדבר יבש, [שלא כדם והיין והשמן שהם דברים לחים].

א. מידת העשרון.

< **לדעת חכמים – היה כלי אחד שמידתו עשרון,** [=עשירית האיפה = 43.2 ביצה], **והוא היה עשוי למדידת כל המנחות,** [חוץ ממנחת חביתין חצויה], בין אותן ששיעורן עשרון אחד בלבד, [כפחותות שבמנחות נדבה, שאינה פחותה מעשרון, כפי שיתבאר בעזה"י בדף ק"ג, וכמנחת נסכים של כבש, שנאמר בה, "מִנְחָה סֵלֶת עֶשְׂרוֹן"], ובין אותן שמידתן כמה עשרונים, [כמנחת נדבה שהתנדב כמה עשרונים, וכמנחת נסכים של איל ופר שנאמר בהם, "אוּ לְאֵיל תַעֲשֶׂה מִנְחָה סֵלֶת שְׁנֵי עֶשְׂרֵינִים ... וְכִי תַעֲשֶׂה בְּוֶן בָּקָר עֵלָה אוּ זָבַח ... וְהִקְרִיב עַל בְּוֶן הַבָּקָר מִנְחָה סֵלֶת שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵינִים ..."] שכולן היו נמדדות בכלי שמידתו עשרון אחד. [ומסקנת הגמרא, שמידה זו היתה מחוקה, כלומר שהיה נכנס בה עשרון, בלא שתהא גדושה].

ואף אותן מנחות שהיתה מידתן כמה עשרונים, לא היו נמדדות בכלי אחד שמידתו כמה עשרונים, אלא היו נמדדות כמה פעמים בכלי של עשרון אחד, [כגון מנחת נסכים של פר, שהיא שלושה עשרונות, אינה נמדדת בכלי של שלושה עשרונות, אלא מודד שלוש פעמים בכלי של עשרון אחד], ודין זה למד, מהנקודה שיש בתורה על גבי המילה "וְעֶשְׂרוֹן", בכתוב "וְעֶשְׂרוֹן עֶשְׂרוֹן לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד לְאַרְבָּעָה עֶשֶׂר כֶּבֶשִׁים", שהנקודה באה למעט, וללמד, שאין אלא מידה [אחת] של עשרון, ולא מידה אחרת של כמה עשרונות.

< **ולדעת רבי מאיר – מאחר שנאמר, "עֶשְׂרוֹן עֶשְׂרוֹן לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד", למדנו, שיש לעשות שני כלים שמידתם עשרון,** ולפיכך עשו שני כלים, אחד שהיה נכנס בו עשרון כשהיה גדוש, **ובו מדדו את הסולת לכל המנחות, ואחד עשו גדול יותר, שהיה נכנס בו עשרון כשהוא מחוק, ובו מדדו עשרון למנחת חביתין של כהן גדול,** שעתיד לחלקה לשני חצאים, ולכן עשו אותו שיכנס בו עשרון בלא גודש, שאם היה הכלי גדוש, כשהיה בא לטלטלו לחצותו לשנים היה מתפזר על גבי הקרקע.

ומכל מקום, גם לדעת רבי מאיר, רק שני כלים אלו היו למדידת המנחות, וכשהיה בא למדוד מנחה של כמה עשרונים, מדד כמה פעמים בכלי של עשרון אחד [גדוש], ולא בכלי גדול של כמה עשרונות, שנאמר, "וְעֶשְׂרוֹן אֶחָד לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד", ללמד, שאין אלא מידה של עשרון אחד, ולא מידה גדולה של כמה עשרונות.

ב. מידת חצי עשרון.

מלבד מידת העשרון למדידת המנחות, היה כלי שמידתו חצי עשרון, **שבו מדדו מנחת חביתין של כהן גדול,** שתחילה היתה באה עשרון שלם, ואחר כך היו חולקים אותה לשנים, להקריב מחציתה בבוקר ומחציתה בין הערבים, שנאמר בה, "וְעִשְׂרֵת הָאֶפֶה סֵלֶת מִנְחָה תָּמִיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב". [ומסקנת הגמרא, שמידה זו היתה מחוקה, כלומר שהיה נכנס בה חצי עשרון, בלא שתהא גדושה].

לדעת חכמים – דין זה שיש לעשות מידה נוספת של חצי עשרון מלבד מידת העשרון למד מהכתוב "עֶשְׂרוֹן עֶשְׂרוֹן לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד", הבא לרבות מידה נוספת על מידת העשרון.

ולדעת רבי מאיר – דין זה, שיש לעשות מידה נוספת של חצי עשרון מלבד מידת העשרון, למד מהוי"ו שבכתוב "וְעֶשְׂרוֹן אֶחָד לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד", הבאה לרבות מידה נוספת על מידת העשרון.

חילוק חלות של מנחת חביתין

מנחת חביתין של כהן גדול, שהיתה חצי עשרון בבוקר, וחצי עשרון בין הערבים, היתה נעשית חלות חלות, שש חלות בבוקר, ושש חלות בין הערבים, וכשהיו מחלקים את העיסה לשש חלקים, לעשות מכל חלק חלה אחת, היו מחלקים אותה **ביד,** בלא מידה מדויקת, **אבל אין לחלקה בכלי, על ידי שקילת כל החלקים** שיהיו שווים זה לזה, **כי שקילת לחם סימן קללה היא,** כמו שנאמר בקללות [בפרשת בחוקתין], "וְהִשִּׁיבוּ לְחֶמְקָם בְּמִשְׁקָל וְאַכְלָתָם וְלֹא תִשְׁבְּעוּ", ולפיכך אין לעשות כן במקדש.

מה השלחן מקדש

אין השלחן מקדש קידוש גמור, אלא מה שראוי להינתן עליו, ובאופן שראוי להינתן עליו, כלומר, **לחמי הפנים הניתנים עליו כדרכם, ולבונה שניתנת עליו בבזיכים כדרכה.**

אבל אם נתן על השלחן קומץ של מנחה, או לבונה בלא בזיכים, לא נתקדשו להיקרב, כי אין דרכם להינתן על גבי השולחן באופן הזה, **ומכל מקום,** אף שלא קדשו להיקרב למזבח, אם הניחם בכל גודש השולחן, [בכל הגובה שנותנים עליו לחם הפנים, י"א חמישה עשר טפחים, וי"א שנים עשר טפחים], **נתקדשו** קדושת הגוף, ומעתה ראויים הם **להיפסל** ביציאה מהעזרה ובלינה, [ולפירוש הזה אם החזירו כללי אחר, יכולים להקריבם. וי"מ שמיד כשניתנו על השלחן, הם מתקדשים להיות קדשים פסולים, ושוב אין להקריבם].

מידות של לח שהיו במקדש

<< **דעת רבי יהודה ורבי מאיר.**

אלו שבע מידות הלח שהיו במקדש.

א. היין [=12 לוג =72 ביצה].

מידה זו נעשית לצורך שמן המשחה, שנאמר בו, "וְשֶׁמֶן זַיִת הַיַּיִן".

ב. חצי ההין [=6 לוג =36 ביצה].

מידה זו נעשית לצורך נסכי פר ושמן מנחתו שנאמר "וְהִקְרִיב עַל בֶּן הַבָּקָר מִנְחָה סֵלֶת שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִימֵ בָּלוּל בְּשֶׁמֶן חֲצֵי הַהֵינֹ. וַיִּיָּן תִּקְרִיב לְנִסְךְ חֲצֵי הַהֵינֹ".

ג. שליש ההין [=4 לוג =24 ביצה].

מידה זו נעשית לצורך נסכי איל ושמן מנחתו שנאמר "אוּ לְאֵיל תִּעְשֶׂה מִנְחָה סֵלֶת שְׁנֵי עֶשְׂרִימֵ בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן שְׁלֹשִׁית הַהֵינֹ. וַיִּיָּן לְנִסְךְ שְׁלֹשִׁית הַהֵינֹ".

ד. רביעית ההין [=3 לוג =18 ביצה].

מידה זו נעשית לצורך נסכי כבש ושמן מנחתו, שנאמר "מִנְחָה סֵלֶת עֶשְׂרוֹן בָּלוּל בְּרִבְעִית הַהֵינֹ שְׁמֹן. וַיִּיָּן לְנִסְךְ רִבְעִית הַהֵינֹ תִעְשֶׂה עַל הָעֶלָה אוּ לְזֶבַח לְכֶבֶשׂ הָאֶחָד".

ה. לוג [=6 ביצה].

מידה נעשית למדידת השמן לכל המנחות, ולמדידת לוג שמן של מצורע.

ו. חצי לוג [=3 ביצה].

מידה זו נעשית למדידת לוג ומחצה של מנחת חביתין, וכן למה שיתבאר בעזה"י בדף פ"ח.

ז. רביעית הלוג [=1.5 ביצה].

להלן בדף פ"ח יתבאר בעזה"י למה משמשת מידה זו.

< לדעת רבי יהודה, הקב"ה מסר למשה רבינו מידת רביעית, ועל ידיה נקבעו המידות הגדולות יותר, [ששני רביעית הם חצי, ושני חצי הם לוג, וכן הלאה].

< ולדעת רבי מאיר, הקב"ה מסר למשה רבינו מידת היין, ועל ידיה נקבעו המידות הקטנות יותר, [שחצי היין היא חצי של היין, וכן הלאה].

- לדברי רבי יוחנן [בדף פ"ח], נפקא מינה ממחלוקת זו, אם בירוצי המידות נתקדשו, הם מה שהמשקה מגביה מעל שפת הכלי, שאם באים להעבירו לכלי אחר, כששופכים הכל מהרה יחד לכלי גדול יותר, הכל נכנס לכלי הגדול יותר, אבל כששופכים לאט, נשפך אותו בירוך לארץ. ומעתה, אם נעשו המידות הגדולות על ידי הקטנות, ניתן היה להכניס לכלי הגדול את כל מה שבקטן עם הבירוצים, ואם כן גם הבירוצים נתקדשו, [וזה דעת רבי יהודה]. אבל אם נעשו המידות הקטנות על ידי הגדולות, אין אפשרות לערות מהגדול לקטן גם את הבירוצים, ועל כרחך לא נתקדשו הבירוצים, [וזה דעת רבי מאיר].

- ולדברי אביי [בדף פ"ח], נפקא מינה ממחלוקת זו, אם מידות יתרות מקדשות, או שאין מקדשות אלא מידות שנעשו בצמצום כמידתן. שאם נעשו המידות הגדולות על ידי הקטנות, מאחר שאי אפשר שיהיו הקטנות שוות בצמצום הרי יתכן שיהיה בגדולות מעט יותר משתי קטנות שוות אם כן גם מידה יתירה מקדשת, [וזה דעת רבי יהודה]. אבל אם נעשו המידות הקטנות על ידי הגדולות, אין המידה הקטנה אלא חציה של הגדולה ולא יותר, ואם היתה המידה יתירה אינה מקדשת כשם שאם היתה חסרה אינה מקדשת, [וזה דעת רבי מאיר].

<< דעת רבי שמעון.

אמנם היו שבע מידות במקדש, [שכן הלכה למשה מסיני, שיהיו שבע מידות של לח], אבל מידת היין לא היתה, כי לא היה בה צורך, שהרי לא מדדו היין אלא בימי משה, בעשיית שמן המשחה, אבל לדורות לא נצרכה.

ותחת מידה זו של היין, עשו מידה של לוג ומחצה, שבה מדדו את השמן למנחת חביתין של כהן גדול, שהיה בא שלושה לוגין, והיו חוצים אותו, לוג ומחצה בבוקר, ולוג ומחצה בין הערבים. [אבל אין לומר שימדדו לוג ומחצה במידת חצי לוג כי לדעת רבי שמעון מידה שמיוחדת למידה מסוימת אין מודדים בה מידה אחרת].

<< דעת רבי אליעזר ברבי צדוק.

לא היו במקדש כמה גדלים של כלים למדידת הלח, אלא כלי אחד של היין, שהיו מסומנים בתוכו שנתות, כלומר סימנים, עד היכן מידת חצי היין לפר, ועד היכן מידת שליש היין לאיל, וכן לכל אחת משאר המידות.

- ו"א שלדעתו לא נאמרה כלל הלכה למשה מסיני, שיהיו במקדש שבע מידות של לח.

- ו"א שאף לדעתו נאמרה בזה הלכה למשה מסיני אבל לא נאמרה שיהיו שבע כלים שונים למדידת הלח אלא שיהיו שבע מדידות שונות וזה מתקיים בכלי אחד שיש בו שבע שנתות.